

## **RIVOJLANGAN MAMLAKATLARNING SANOATLASHUVI EKOLOGIK MUAMMOLARNI KELITIRIB CHIQUARDI**

*Tusmatov Shoxrux Rasuljon o'g'li*  
*[shoxruxtusmatov4@gmail.com](mailto:shoxruxtusmatov4@gmail.com)*  
*Central Asian Medical University*

Rivojlanayotgan dunyoning ko'p qismlari atrof-muhitga ta'sir etuvchi oqibatlariga e'tibor bermasdan sanoatlashtirishni boshladi. Atrof-muhit bilan bog'liq muammolar o'sib borayotganini hisobga olgan holda, ba'zi shaxslar va guruhlar yordamni ekologik maqsadlarga, shu jumladan karbonat angidrid va xlorftorokarbon chiqindilarini cheklashga bog'lashni taklif qilishdi. Xalqaro hamjamiyat falokatlariga javoban favqulodda yordam ko'rsatadi, ammo u rivojlanish yordamini Birlashgan Millatlar Tashkilotining Atrof-muhit dasturi (BMT-AD) tomonidan o'rnatilgan ekologik standartlarga bog'laydi. Emissiyasi ayniqsa past bo'lgan mamlakatlar qo'shimcha yordam oladi.

Ilmiy hamjamiyat emissiyalar dunyo ekotizimiga jiddiy zarar etkazayotganiga deyarli bir ovozdan ishonishadi. Eng jiddiy tahdid iqlim o'zgarishidir. Global isishning oqibatlari cho'llanishning kuchayishi va dengiz sathining ko'tarilishini o'z ichiga oladi. Bundan tashqari, El Niño hodisasi tez-tez uchraydi. Havoning ifloslanishi kislotali yomg'irning ko'payishiga va ozon qatlamida o'sib borayotgan teshikka olib keladi. Kam sonli rivojlangan mamlakatlarning sanoatlashuvi yuqorida qayd etilgan deyarli barcha muammolarni keltirib chiqardi. Agar rivojlangan dunyo aholisidan besh baravar ko'p bo'lgan rivojlanayotgan mamlakatlar nazoratsiz sanoatlashgan bo'lsa, bu halokatli bo'lishi mumkin. Misol uchun, dengiz sathining ko'tarilishi Bangladesh kabi past-baland hududlarda millionlab uylarni suv bosadi. Ekin yetishmovchiligining kuchayishi ochlik tufayli ko'plarni o'ldiradi. Rivojlangan mamlakatlar o'zlarini bu ta'sirlardan himoya qila olishlari mumkin, ammo rivojlanayotgan mamlakatlar buni qilolmaydilar. Rivojlanayotgan dunyo ekologik falokatning oldini olish uchun harakat qilmadi, shuning uchun rivojlangan dunyo milliardlab odamlarning hayotini saqlab qolish uchun harakat qilishi kerak.

Rivojlangan mamlakatlar sayyoramizning qo'riqchisi bo'lishi kerak, chunki ular dahshatli ifloslanish tarixiga ega. Ular boshqa joylarda to'siqsiz sanoatlashtirishning oldini olishlari kerak.

Atrof-muhitning ifloslanish xavfi hali ham chora ko'rishni talab qiladigan darajada katta. Sayyora ekotizimini saqlab qolish uchun harakat qilishning mumkin bo'lgan foydasi har qanday salbiy tomondan ancha ustundir.

## **GRETA THUNBERG VA UNING TABIATNI MUHOFAZA QILISHDAGI MUHIM HARAKATLARI**

*Uktamov Muhammadkarim Vahabjon o'g'li, Usmonova Farixa Utkirbekovna*  
*Central Asian Medical University*

2003-yil 3-yanvarda tug'ilgan shved atrof-muhit faoli Greta Tunberg iqlim o'zgarishiga qarshi kurashish va tabiiy dunyoni himoya qilish bo'yicha tinimsiz sa'y-harakatlari uchun xalqaro e'tirofga sazovor bo'ldi. Greta bolaligida elektr energiyasini tejash, tishlarini yuvish uchun suvni ko'p sarflamaslik va yaxshi ovqatni tashlamlaslik va chiroqlarni kersksiz paytlarda o'chirishni unga yaxshi o'rgatilganini eslaydi. Buning sababini so'rashganda, Greta o'zining keyingi faolligini shakllantirgan so'zlarni birinchi marta eshitdi: iqlim o'zgarishi. Avvaliga Greta eshitganiga ishonmadi; shubhasiz, agar odamlar iqlimni o'zgartirishi mumkinligini bilsalar, ular zararli narsalarni qilishni to'xtatishlari kerak. Nima uchun ular atrof-muhitga zararli chiqindilarni chiqarayotganini bilib, qazib olinadigan yoqilg'ilarni yoqish kabi ishlarni davom ettirishlari kerak? Shunga qaramay, hech kim bu haqida hech narsa qilmagandek tuyuladi. Greta iqlim o'zgarishi bo'yicha qo'shimcha tadqiqotlar olib borishni boshladi va shu paytgacha o'smirlik davrida shug'ullangan ehtiros edi. U uglerod izini kamaytirish uchun hayotida kichik o'zgarishlar qila